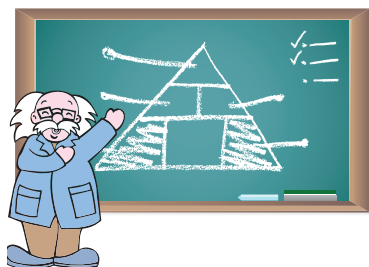

Grå professorer

41 prosent av Norges professorer er over 60 år, skriver bladet Forskerforum. Andelen professorer over 60 har økt kraftig siden 2001. Gjennomsnittsalderen for professorer er 56,6 år. Det er Nordisk Institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU) som på oppdrag for Forskerforumet har laget en rapport over alderssammensetningen blant vitenskapelig ansatte ved universiteter og høyskoler i perioden 2001–2011. Tolv prosent av alle landets ordinære vitenskapelig ansatte er 65 år eller mer. For å erstatte den naturlige avgangen vil det være behov for rundt 250 nyansettelser i året i denne sektoren.

Regler for gentesting

Norge har kommet med et forslag til Europarådets komité for bioetikk om å lage felles retningslinjer for håndtering av genetiske selvtester, skriver bladet Forskningsetikk.

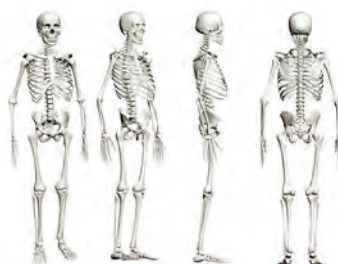
I en pressemelding fra Regjeringen sier helse- og omsorgsminister Jonas Gahr Støre at det er et mål at de 47 medlemslandene i Europarådet skal få en felles tilnærming til det økende tilbudet av genetiske selvtester som finnes på markedet.

Testene selges direkte til forbruker; enten over disk eller via nettbutikker. Det har vist seg at enkelte tester har blitt markedsført som midler til å forbedre egen helse. Fagmiljøene mener dette er villedende fordi risikoberegninger fra selvtestene har vist seg å være høyst usikre. Testene er ikke egnet til å vurdere den enkeltes risiko for å bli syk.

– Et felles europeisk rammeverk med minimumsstandarder kan bli et verktøy for å ivareta brukernes interesser og

gjøre det vanskelig for useriøse aktører å etablere seg. Retningslinjene bør inneholde krav til hvilken informasjon og veiledning brukerne skal få når de kjøper slike tester. Det er også viktig med krav til innhenting av samtykke, håndtering av prøver og data, og felles krav til hvordan prøvesvarene skal tolkes og resultatet formidles til brukerne, sier Støre i pressemeldingen.

Skjelettsamling vernes

De Schreinerske Samlinger ved universitetet i Oslo (UiO) er en unik samling med skjelett fra steinalder og fram til 1800-tallet. Omtrent cirka 1 000 av de i alt 8 500 skjelettene er samiske levninger.

Instituttleder Jan G. Bjålie vil nå verne samlingen. Dette er en unik, antropologisk samling som kan være svært viktig å forske på i framtiden for dem som vil vite noe om fortiden, sier han til universitetsavisen Uniforum. Når det gjelder den samiske delen av samlingen, er det Sametinget som har det siste ordet når det gjelder tillatelse til å forske. Annen forskning skal søke rad hos Nasjonalt utvalg for vurdering av forskning på menneskelige levninger (Skjelettutvalget) – om det er etisk eller ikke etisk å gjennomføre forskningen.

Det har vært en del uro omkring samlingen, blant annet har det kommet krav fra samisk hold om utlevering og gjenbegravning av både hodeskaller og levninger. Nå tror imidlertid Bjålie at alle krav om ny gravlegging er kommet inn. Derfor mener han det er viktig å verne samlingen for at framtidig forskning skal kunne dra nytte av den.

Man kjenner ikke til identiteten til skjelettene som er så langt tilbake som

til steinalder. Derfor kan det ikke være etisk uforvarlig å forske på dem, mener instituttlederen.

At det er viktig forskning som foregår ved instituttet, kan professor emeritus Per Holck fortelle. Han er fortsatt ansvarlig for samlingen.

– Mye av den forskningen som er gjort på samlingen, har gitt oss kunnskap som vi i dag kan bruke når politiet ber om hjelp til for eksempel identifisering av knokler ved likfunn. Årlig har vi cirka 20–30 slike forespørsler fra politiet, forteller han.

Snus beskytter ikke mot hull

Snusere har omtrent like mye hull i tennene som alle andre. Og er det tannhelsen som teller, skal du være ekstra forsiktig med nikotinfri snus, skriver forskning.no.

Andelen snusende nordmenn går opp, mens andelen som tar seg en røyk

går ned. På mange måter er det en positiv endring for folkehelsen, for røyking øker garantert risikoen for en del typer kreft. Sammenhengen mellom snus og kreft har vært vanskeligere å påvise.

En annen av fordelene snustilhengene trekker frem er at snus er et basisk stoff. Det betyr at prisen kan nøytralisere syrer i munnen. Men er det virkelig slik at snusbrukere dermed har færre hull?

Det ville doktorgradkandidaten Lena Hellqvist finne ut av.

– Våre studier har ikke gitt noen klinisk bekreftelse på at snusbrukere har færre hull, konkluderer hun.

Hellqvist har analysert materiale samlet inn i Sverige i tre studier; fra 1983, 1993 og 2003. Dessuten har hun gjennomført en egen klinisk studie med rundt 200 snusende og ikke-snusende deltagere, og en måling av pH-verdien i plakk, et tynt bakteriebelegg som

legger seg utenpå tannemaljen, hos snusere og ikke-snusere.

Det er ingen tydelige helsegevinster forbundet med snusbruk, med mindre du sammenligner det med sigarettøyking.

– Riktignok hadde ikke snusbrukere flere hull enn ikke-snusbrukere. Men det kan delvis forklares med den generelle forbedringen som har vært i tannhelsen de siste årene, og at daglig bruk av fluortannkrem er blitt vanlig, sier Hellqvist.

– Det som er tydelig, er at tobakksbrukere går sjeldnere til tannlegen og renser tennene sine sjeldnere enn resten av befolkningen.

Dessuten var snusbrukerne mer utsatt for tannkjøttbetennelser. En av fem snusbrukere slet med slike problemer, sammenlignet med rundt 14 prosent av ikke-brukerne.

Tobakksrøyk skader hjernen

Tobakksrøyk øker risiko for lungekreft, hjerteinfarkt, hjerneslag og andre alvorlige sykdommer. En ny studie peker også på økt risiko for demens.

Studien som er publisert i tidsskriftet *Occupational and Environmental Medicine*, viser en sammenheng mellom passiv røyking og risiko for demens. Jo mer eksponering for tobakksrøyk, desto høyere risiko for demens.

Tidligere studier viser også sammenheng mellom tobakksrøyk og negative virkninger på hjernen. En studie i tidsskriftet *Archives of General Psychiatry* viste raskere nedgang i hjernefunksjoner hos menn som røyker.

Nylig viste en studie i tidsskriftet *Age and Ageing* sammenheng mellom tobakksrøyk og skader i de delene av hjernen som er ansvarlig for resonnement, minne og læring.

PÅ NETT

Gjennombrudd for pasientjournal

Regjeringen fastsatte 9. november 2012 en ny forskrift som åpner for at alle som behandler samme pasient i et etablert fellesskap kan bruke en felles pasientjournal for pasienten.

Dette er et gjennombrudd i norsk politisk sammenheng, der tilgang på tvers av ulike juridiske enheter har vært en stor bremsekloss for bedre helsetjenester. Selv om forskriften bare åpner for et begrenset antall tilfeller er det et skritt i en ny retning.

Samme pasientjournal

– Denne forskriften gjør det enklere for både helsepersonell og pasienten ved at det nå blir en felles journal, i stedet for flere. Dette øker pasientsikkerheten og gjør samtidig at behandlingen blir mer effektiv. Den kan også gjøre samarbeidet mellom privat og offentlig enklere, sier helse- og omsorgsminister Jonas Gahr Støre i en pressemelding i november 2012.

Forskriften om virksomhetsovergrepene pasientjournaler i formalisert arbeidsfellesskap åpner for at to eller flere virksomheter som samarbeider om å yte helsehjelp kan bruke samme pasientjournal for den enkelte pasient.

– Dette er et viktig skritt på veien mot en elektronisk pasientjournal som kan benyttes i hele helsevesenet til beste for pasientene, sier Jonas Gahr Støre.

Et formalisert arbeidsfellesskap kan være fastleger eller tannleger som arbeider sammen, eller samarbeid mellom en kommune og private tjenesteytere om å yte helsehjelp til pasienter. Når en

kommune og private bruker felles pasientjournal, er kommunen ansvarlig for opplysningene. Sykehusene vil som tidligere få tilgang til pasientjournaler i forbindelse med behandling.

Kilde: *Computerworld*

Den mektigste i IT-Norge

Karl Erik Schjøtt-Pedersen er kåret til den mektigste i IT-Norge i tidsskriftet *Computerworlds* kåring. Tidlig på 2000-tallet ville en teknologi-interessert Schjøtt-Pedersen gi fredsprisen til internettet. Med ham som pådriver for regjeringens digitaliseringsprogram har offentlig IT fått en helt nødvendig politisk tyngde, mener *Computerworld*.

Schjøtt-Pedersen er statsråd ved Statsministerens kontor. Hans offisielle arbeidsinstruks er at han som stabssjef skal bistå statsministeren i hans arbeid, men uten et selvstendig ansvarssområde. Denne posten er blitt kalt «superminister» fordi denne statsråden kan ha en finger med i alt.

Tidsskriftet har vært i kontakt med en rekke personer tett på digitaliseringen av offentlig sektor, og alle sier det samme. Schjøtt-Pedersen er arkitekten og pådriveren bak digitaliseringsprogrammet regjeringen lanserte i 2012. Den digitale satsingen karakteriseres av mange som både riktig og viktig og ble frontet av statsminister Jens Stoltenberg og fornyingsminister Rigmor Aasrud. Men mannen bak var Schjøtt-Pedersen og prosjektet fikk med det en nødvendig politisk tyngde.

Tidende er tilpasset håndholdte medier
www.tannlegetidende.no

Du kan også følge oss på Facebook og Twitter.
Navnet er Tannlegetidende